Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Februar.)

Frosten, der iaar allerede begyndte først i November, og som med nogen Afbrydelse i December har vedvaret indtil nu, har indvirket forstyrrende paa de Markarbeider, som Landmanden pleier at henlægge til de senere Efteraarsmaaneder, og især iaar, da man paa Grund af de høie Priser paa Korn, leveret inden November, flere Steder havde anvendt endeel af October til Udtærskning. Pløiningen blev ganske afbrudt ved den indtraadte Frost, dog fortsattes den senere, da Tøveir indtraadte i Decembermaaned, og paa mange Steder med saamegen Iver, at det lykkedes at faae den tilendebragt; Jorden var da endog begvemmere end tidligere, da den paa mange Steder var al for tør.

Optagningen af Roer og paa enkelte Steder endog af Kartofler afbrødes ligeledes ved Frosten. Saavidt vi have erfaret er dog den Skade, som derved er fremkaldt, ikke betydelig; Kaalraberne leed Intet derved og de Runkelroer og Turnips, hvoraf ikke Toppen var skaaren af, udholdt ialmindelighed ogsaa Kulden ret godt. Det senere milde Veir benyttedes til Optagningen, men paa meget bindende Jordsmon indtraadte den Ulempe at en Mængde Jord fulgte med, og man havde Vanskelighed med at kjøre paa den bløde Jord. Endeel Roer toges op i frossen Tilstand, og efterat være op-

tvede i koldt Vand, gaves de til Qvæget, der aad dem med Begjærlighed. Endskjøndt Rodfrugter kun faa Steder i Landet dyrkes i det Store, udbreder deres Dyrkning sig dog mere og mere, og de spille allerede nu en ikke ubetydelig Rolle som Overgangsfoder for Kvæget fra Sommer- til Vinterfodringen.

Vinterfæden kom senere i Jorden end sædvanligt, og temmelig seent op, da Jorden var meget tør, og den var i det Hele, dog navnlig Hveden, ikke stærk udviklet, da Frosten indtraadte og standsede Vegetationen; efter nogen Tids Barfrost faldt et jevnt Lag Snee, der dækkede Marken godt. Vinterfæden ligger nu, som man siger, lunt under Sneedækket, og bliver Foraaret heldigt, saa ere Udsigterne for Vinterfæden meget gode, da den næsten ingen Steder har lidt af Orm. I enkelte Egne af det vestlige Jylland bleve mange Bønder ved Frosten hindrede i Rugsaaningen, der for en stor Deel forst pleier at finde Sted i Novembermaaned, men iaar endog maatte opsættes til mellem Juul og Nytaar. I Holstebroegnen skal saaledes $\frac{1}{5}$—$\frac{1}{6}$ af Rugen være saaet under de uheldigste Forhold.

Drainingen er maaskee den af alle Markarbeider, der har lidt mest Afbræk ved den indtraadte Frost, der vanskeliggjorde alle Arbeiderne i høi Grad. De underdrainede Marker have forresten i dette Efteraar vist deres Fortrin, idet Vandet i kort Tid paa det Fuldstændigste bortskaffedes, uden at endog den mindste Grøft, der kunde lægge Bearbeidningen af Jorden Hindringer iveien, var nødvendig.

Husdyrenes Sundhedstilstand er overalt meget tilfredsstillende. Fodertilstanden er ialmindelighed god, Halm er tilstæde i en rigelig Mængde og Hø mangler man heller ikke, alle Beretninger stemme overeens i, at der er intet Sted i Landet, hvor selv en vedvarende og streng Vinter skulde kunne fremkalde Frygt for Fodermangel. Naar man gjenkalder sig Forholdene sidstaar ved denne Tid, og den ængstelige Spænding, hvormed man dengang paa mange Steder imødesaae Foraaret, saa maa vi nu glæde os over den Tryghed, hvori vi befinde os, og erkjende Forsynets naadige Styrelse, som ved en rig Høst

satte os i Stand til at imødegaae Vinterens usædvanlige Strenghed. Som man maatte forudsee er Halmen ikke meget nærende, omendskjøndt den dog i det Hele er vel hjerget; Vintersædshalmen er paa de fleste Steder, hvor den paa Marken har ligget meget, kun tjenlig til Strøelse, Vaarsædshalmen er vistnok langt bedre, men hverken drøi eller nærende, og staaer langt under Halmen fra ifjor; da man imidlertid har nok deraf kan man tillade Qvæget at vrage, og det kan pille ud, hvad der behager det, medens det Tilbageblevne formerer Strøelsen. Qvægets Fodertilstand synes dog at være temmelig forskjellig, navnlig i de Egne hvor Høhøsten har været ringe, og Qvæget væsentligt er henviist til Halm. Af Kjerne fodres efter alle Beretninger i denne Vinter ikke meget, da man anseer Kornpriserne for at være for høie til at det kan skee med Fordeel. Qvæget mangler derfor kraftigt Foder og vil vist paa mange Steder ved Vinterens Ende være i en maadelig Foderstand. Qvæget kan egentligen ikke bestaae ved Halm alene, det vil derved altid gaae tilbage i Fodertilstand (tære af sit eget Legeme) og dette vil navnlig blive Tilfældet, naar vi fordre Produkter af det, det være nu enten et Ungqvæg, der er i Opvext, en Ko, der bærer Kalv eller lignende. Qvægets stærke Halmfodring hos os er traditionel; i ældre Dage, da Jorden blev slet dyrket, ikke holdt reen, ikke afgravet, ikke merglet, da Sæden var kort og tynd og Ukrudt kom frem overalt, da indeholdt den stærktblandede Halm ikke saa lidt Næringsstof, og Qvæget kunde taalelig bringes igjennem Vinteren dermed. Anderledes nu, da den Halm, der bydes Qvæget ialmindelighed er uden fremmed Indblanding, og derfor af ringe Næringsværdi. I Lande, hvor Agerdyrkningen er fremskreden, som i England og Belgien, tillægges derfor Halmen en meget ringe Betydning som Qvægfoder, og endskjøndt den kastes for Qvæget for at det kan pille ud, hvad det synes om, saa kommer dog dens Næringsværdi næsten ikke i Betragtning ved Siden af det Kraftfoder, der gives.

Udtærskningen er endnu langt fra at være fuldendt i nogen Deel af Landet, man er imidlertid dog nok istand til at

kunne med nogenlunde Bestemthed udtale sig om Foldene, og vi skulle senere fra hver Deel af Landet meddele de Gjennemsnitsfold, der ere komne til vor Kundskab.

Med Hensyn til Høstens Udfald ialmindelighed kunne vi ganske henholde os til vore Meddelelser i Octoberheftet. Høsten har overalt i Landet været god og ikke lidet over en Middelhøst, men udmærket har den kun været i de mindre frugtbare Dele af Landet, og paa mindre veldyrkede Jorder, da Udbyttet forholdsviis har været større der end paa de frugtbare og velbehandlede Jorder, hvor Sæden, og da navnlig især Vintersæden, tidlig gik i Leie. Der er derfor iaar mindre Forskjel paa Udbyttet mellem de større og mindre Gaarde end sædvanligt, især da Sæden paa mange større Gaarde af Mangel paa Arbeidskraft blev overmoden, inden den kunde meies, hvorved endeel faldt af paa Marken.

Vi skulle denne Gang, da de landlige Arbeider ikke frembyde Noget af særegen Interesse, benytte Leiligheden til at omtale Agerdyrkningens almindelige Tilstand hos os, hvortil vi have modtaget mange Oplysninger i de tilsendte Meddelelser.

Alle ere enige i, at Agerbruget er i betydelig Fremgang, om end i forskjellig Grad i de forskjellige Dele af Landet ligesom ogsaa enkelte Grene af Agerbruget staae høiere end andre.

Med Hensyn til Agerdyrkningsredskaber lader vort Agerbrug meget lidt tilbage at ønske. Indførelsen af Svingploven har hos os bevirket en total Reform af Agerdyrkningsredskaberne; de ere nu hensigtsmæssige, lette og dog solide; Interessen for gode Redskaber er vakt overalt, og ikke blot de større men ogsaa de mindre Besiddere vise sig altid villige til at anskaffe Redskaber, der love Fordeel enten ved at spare Arbeide eller udføre det bedre. Derfor kan en stor Mængde Maskinfabrikker bestaae, der næsten ene arbeide for Landmændene, og en Mængde Redskaber og Maskiner blive derved spredte om i Landet, og finde Vei selv til de mere afsides Egne. Een overordentlig vigtig Følge har disse forbedrede Redskaber

medført, især for Bondestanden, ved at Antallet af Heste er formindsket og af Hornqvæg forøget. For 30 Aar siden var det store Hestehold hos de mindre, og tildeels ogsaa hos de store Besiddere, der med fuldt Hoveri holdt ikke meget færre Heste end nu, da de drive Gaarden med egen Kraft, en Hindring for enhver Forbedring i Agerbruget. Nu har man lært at indsee, hvor kostbart Hesteholdet er, og søger at indskrænke det paa enhver Maade, og mange Steder maaskee endda i en temmelig høi Grad, da man har Vanskelighed ved at faae Arbeidet udført i rette Tid.

Ved Siden af saa gode Agerdyrkningsredskaber er det paafaldende at Haandredskaberne endnu hos os ere saa slette; de ere tunge, klodsede og uhensigtsmæssige; hvem der tvivler derpaa, bede vi at sammenligne en dansk Møggreb eller Høtyv med en af de amerikanske, som ved forskjellige Leiligheder have været udstillede her, og man vil see hvorledes Soliditet kan være forbunden med Lethed, og Hemmeligheden stikker ene og alene i, at Redskaberne ere udførte med Tænksomhed og af et fortrinligt Materiale (Støbestaal og let seigt Træ). Det samme gjælder om vore Spader, Hyppejern, Leer, Meiereer ɔc.; de staae baade i Lethed og Hensigtsmæssighed og egentlig ogsaa i Soliditet, trods deres Klodsethed, tilbage baade for de engelske og amerikanske Redskaber. Denne Sag er af meget større Vigtighed end man sædvanlig troer; naar et Redskab som f. Ex. en Høtyv skal hæves, mange hundrede Gange om Dagen gjør en Forskjel af et halvt eller et heelt Pund i Vægten, navnlig paa en saa lang Vægtstang ikke ubetydelig. Naar man derfor klager over at Arbeiderne ikke udrette nok, saa overseer man al for hyppig, at Skylden er hos den, der ikke giver dem Redskaber i Hænde, hvorved Arbeidet med samme Kraftanstrængelse kan fremmes bedre. Vi have aldrig tillagt de mange Klager over vore Arbeideres Langsomhed og Seendrægtighed nogen stor Vægt, da vi have seet al for mange Exempler paa, at den danske Arbeider under fornuftig Ledning baade ved Agerdyrkning og Industri snart lærer at udrette ligesaa meget som den fremmede

øvede Arbeider, der sættes ved Siden af ham; og da man seer hvor stive og medtagne vore landlige Arbeidere allerede ere i en Alder af 40—50 Aar, saa er der ingen Grund til at tro at de spare paa Kræfterne i deres Ungdom. Naar de altsaa udrette mindre end de burde, ligger det i, at deres Arbeidskraft anvendes paa en urigtig Maade, og det er Husbondens og ikke Arbeiderens Feil. Man kan ikke forlange at Arbeideren, hvis Tanker bevæge sig indenfor en snever Kreds, skal kunne opfinde nye Redskaber eller nye Arbeidsmethoder, hvorved Arbeidet lettes; alle Forbedringer af den Art maa gaae ud fra Lederen, der har et friere Overblik over Forholdene, og ikke alene bør kjende Egnens Methode, men ogsaa andre Dele af Landet og Udlandet. Landmanden klager for Tiden saa meget over Mangel paa Arbeidsfolk, og vistnok med Ret; anvendte vi imidlertid Maskiner, hvor Maskiner ere anvendelige, forbedrede Haandredskaberne, fordeelte Arbeidet bedre, gav saa meget som muligt Accordarbeide og indførte i det Hele alle de Forbedringer, som Industrien allerede længe har benyttet, og hvorved det er lykkedes den at udføre meget Arbeide med faa Hænder, saa er det ikke urimeligt at antage, at Arbeidskraften hos os vilde være tilstrækkelig, og Arbeiderne endda mindre anstrængte end nu er Tilfældet. Men Fabrikanten overlader rigtignok ikke Landsbysmede at forfærdige Værktøiet, eller tillader sin Fabrikmester at behandle Arbeidskraften paa en saa ødsel Maade, som mange af vore Forvaltere, der ved lidt sammensatte Arbeider sjelden forstaae at ordne det saaledes at Alle beskjæftiges og der dog overalt er tilstrækkelig Arbeidskraft.

Foruden ved Agerdyrkningsredskaberne har Fremgangen været synlig ved Markens Behandling. Paa en ordentlig Markinddeling, et reent og dybtbehandlet Jordsmon lægges nu næsten overalt megen Vægt, Mergling drives med stor Iver næsten over hele Landet, Opbrydning af Steen og Jordkjørsel paa mange Steder. Med Udgravningen gaaer det vel endnu kun langsomt hos de mindre Besiddere; det er imidlertid vor Overbeviisning, at Underdrainingen lettere finder Indgang hos Bonde-

ſtanden end Brakgrøftſyſtemet, kun frygte vi for at der for ofte vil blive nedlagt Rør uden faſt Plan og Overlæg, idet man indſkrænker ſig til at bortſkaffe Vandet fra enkelte Stykker, ſaaledes ſom flere Steder allerede er ſkeet, og da vil Udfaldet ikke blive tilfredsſtillende.

Man ſporer i Agerbruget ſom i andre Forhold en Stræben efter Udligning, ſom gjør, at der beſtandig bliver mindre Forſkjel mellem Agerbruget i de forſkjellige Dele af Landet. De Steder, hvor Agerbruget tidligere har ſtaaet langt tilbage, ere derfor de, hvor Fremſkridtene ere meeſt ſynlige. Af en Beretning fra Venſyſſel fremhæve vi Følgende:

„Hvis Hædersmanden, der med ſaamegen Dygtighed og Sagkundſkab har forfattet Hjørring Amts landoekonomiſke Beſkrivelſe, atter tidsſvarende vilde tage fat paa dette Værk, vilde der ſees en meget glædelig Forandring til det Bedre. Mulig er Venſyſſel ſiden den Tid (1825) forholdsviis gaaet mere fremad baade i Agerbrug og Velſtand, end nogen anden af Danmarks Provindſer, men endnu er dog ſaare meget tilbage at ønſke. De væſentligſte af de indførte Forbedringer turde maaſkee være:

Indirekte har Veienes ſtore Forbedring i Forening med Søfartens, iſær Dampſkibsfartens Udvidelſe gavnet Landvæſenet overordentligt ved at lette Produkternes Transport og Affætning. Dernæſt har den ſtørre Tillid til Eiendommenes Værdi ſkaffet Landmændene Credit og gjort det muligt at erholde Prioriteter i Eiendomme til Indkjøb, Forbedring og Driftscapital, omendſkjøndt Laanene viſtnok ikke ſjeldent ere erhvervede paa Betingelſer, der med det rette Navn burde kaldes Aager.

Direkte har Landbruget iſær hævet ſig ved en bedre Driftsmaade og indførte Grundforbedringer. Endnu for ti Aar ſiden var der kun faa Mænd af Bondeſtanden, der merglede. Der var mange Byer, hvor Mergelen fandtes meget bequem, og hvor der aldrig kjørtes et Læs. Kun hiſt og her kjørte en Mand et Par hundrede Læs aarlig ud paa en opdyrket Hede, ſom derefter uden Gjødning blev udpinet ſaa længe den kunde bære

lidt Havre. Nu kan sikkert paastaaes, at der kun gives ganske Faa, der selv have Trækdyr til deres Jords Dyrkning, som ikke alvorlig idetmindste har søgt efter Mergel, og bragt endeel deraf paa Jorden, naar den er funden. Fordelen paa den ene og Skammen for at staae tilbage paa den anden Side, have virket i Forening til at drive Mange frem.

For endeel Aar tilbage var den almindelige Drift med ganske faa Undtagelser: Byg efter to Pløininger, stærkt gjødet, derefter 2, 3 eller 4 Rugkjærver og 2 til 4 Havrekjærver. Derpaa blev Jorden lagt ud, men i flere Aar var der ingen Tanke om naturligt Græs og end mindre om kunstig Græsning. Nu er derimod den almindelige Drift 1) Heelbrak, gjødet og om muligt merglet; 2) Byg; 3) og 4) Havre udlagt med Kløver og Græsfrø. Nogle saae Spergel i Brakmarken som nedpløies grønt, Andre tage Kartofler, Ærter og Vikkehavre i 3die Halm; hvor Jorden egner sig dertil dyrkes Raps og Hvede. Hvormeget denne Forandring af Sædskiftet har gavnet baade Korn og Græs behøver ingen Forklaring, især naar tilføies, at tidligere var en ordentlig Inddeling af Marken i visse Lodder ukjendt; et Aar optoges mere, et andet mindre, eftersom Gjødning, Tid og Arbeidskraft kunne strække til.

Mange tusinde Tønder Land Hede og Kjær ere i de sidste ti Aar opdyrkede, udgravede og merglede, hvorefter de ere indtagne i Drift med den ældre Agermark. Mangfoldige fraliggende for Eierne ganske unyttige Udlodder ere udparcellerede og afhændede, og derefter indrettede til selvstændige om end smaa Agerbrug.

I Forening med den stedse stigende Velstand og idetmindste materielle Velvære er Sandsen for et bedre og hyggeligere Hjem almindelig udbredt i Bondestanden. Nye smukke og solide grundmurede Bygninger fortrænge Aar for Aar mere de gamle indskrænkede Bindingsværks Rønner. Lyst og Iver for Havedyrkning og Træplantning tiltager mere og mere.

En bedre Behandling af Meieriets Frembringelser er ligeledes almindelig, en ordentlig Melkekjelder findes nu næsten hos

hver Mand, saaledes at Produkterne tiltage ei alene i Quantitet, men ogsaa i Qvalitet.

En forøget Omhu er fremtrædende ved Besætningens bedre Underhold hele Aaret, forenet med meget større Flid i Valget af Tillægsdyr. Antallet af Heste og Faar er vel indskrænket, men de saavelsom Fækreaturer og især Svin, hvis Antal meget er forøget, ere samtlige meget forbedrede. Studeholdet er mange Steder forandret til Meierier.

Endelig troer jeg, at vore Jordbrugere bør roses for den Flid, hvormed de sørge for stedse at benytte de bedste Agerdyrkningsredskaber. Paa de større Gaarde ere Tærske- og Hakkelsemaskiner ganske almindelige.

Ihvorvel der saaledes er udrettet meget i de Retninger, jeg har tilladt mig at paapege, er der dog neppe en eneste af disse, hvori der endnu ikke er særdeles Meget at gjøre. Endnu bruges ikke Mergelen af Enhver i hvis Magt det stod (idetmindste med nogen større Bekostning), at skaffe den tilveie. Flere Steder tages 4 langstraaede Halme efter een Gjødskning, især paa Husmændenes og de mindre Jordbrugeres Lodder. Mangt et Kjær og overordentlig megen Hede, der kunde forandres til frodige Sædmarker ligger endnu ugrøftet, udyrket og opfyldt med Steen og Tuer. Have- og Meierivæsenet vises endnu ikke den tilbørlige Opmærksomhed. Draining er endnu ikke prøvet, skjøndt vi have mange Jorder, der trænge dertil, dog haabe vi i dette Aar at faae en Drainrørfabrikation bragt istand.

Men hvad der efter min simple Mening og indskrænkede Kundskab hos os især staaer tilbage, er Omsorgen for Gjødningsmidlernes Formerelse og Forbedring, og dermed Jordernes Kraft og produktive Evne. Saalænge vi føre vore kunstige Gjødningsmidler ud af Landet, tilligemed største Delen af de Sædevarer Marken har baaret, istedetfor at opfede dem paa Besætningen og derved vinde større Udbytte af denne, og fremfor Alt mere og bedre Gjødning; men især saalænge vi ikke med større Iver lægge Vind paa Rodfrugtdyrkningens Udvidelse.

i Forbindelse med de øvrige Foderarter og derved nærme os Vexelbrugets Grundvæsen, ja saalænge ere vi vist meget fjernede fra det Maal, som vi vel vide er langt borte, men som vi dog kunne og bør eftertragte."

Denne Meddelelse, der skriver sig fra en Gaardeier i Vendsyssel, tidligere Lærling af Landhusholdningsselskabet, giver som det forekommer os et saa klart Billede af Fremskridtene og Manglerne ved de mindre Avlsbrug og ved vort Landvæsen overhovedet, at vi have troet at skylde vore Læsere, at give den Deel deraf fuldstændig, som omhandler Landvæsenets Fremskridt ialmindelighed.

De Retninger hvori vort Landbrug ialmindelighed staaer tilbage kan sammenfattes under to Hovedposter: Slet Sædskifte og mangelfuldt Kreaturhold. Vi skulle ikke her gjentage hvad vi i Agerdyrkningsberetningen for Februar f. A. berørte denne Sag vedkommende; kun skulle vi fremhæve de to Forbedringer, der som det forekommer os, ligge vort Landvæsen nærmest for Tiden, nemlig Draining og omfattende Rodfrugtdyrkning.

Underdrainingens store Fortrin for Brakgrøftsystemet lærer man først ret at vurdere, ved at blive bekjendt dermed, og de Bekostninger den medfører, erstattes paa mange Steder ved den Jord, der vindes, forbunden med Bekostningen for Brakgrøfters Vedligeholdelse. Foruden den store Fordeel, den drainede Mark frembyder ved Bearbeidningen, har den endnu et Fortrin, der ikke synes os nok at være fremhævet, det nemlig, at den tillader en forlænget Tid for Bearbeidningen; man kan tidligere komme paa Marken om Foraaret, længere vedblive om Efteraaret, man kan saae tidligere, høste tidligere og derfor sikkrere, fortsætte Bearbeidningen længere ud paa Efteraaret, og saaledes komme et Skridt nærmere, til at undvære reen Brak. Dertil kommer, at Arbeidet kan bedre fordeles, og saaledes mere udrettes ved samme Arbeidsstyrke. Vi ville ikke negte, at Sagen har vundet Opmærksomhed og Anerkjendelse, men ikke i den Grad den fortjener. Enkelte store Landmænd ere gaaede forud med et godt Exempel,

saaledes har ved forrige Aars Slutning Grev Frys jun. paa Frysenborg paa Grevskabets Hovedgaarde drainet 520 Tdr. Land, Godseier Tesdorpf til Ourupgaard paa sine fire Gaarde 450 Tdr. Land, og Godseier Valentiner til Gjeddesdal 250 Tdr. Land, og have været meget vel tilfredse med Resultaterne. Paa en Deel andre Gaarde navnlig paa Falster og Sjælland har man forrige Aar drainet Brakmarken, og i dette Aar ville Flere følge Exemplet.

Naar vi have nævnt Rodfrugtavl, som det andet Hovedmaal for Agerdyrkningens Fremskridt, er det fordi vi føle os overbeviste om, at det aldrig lykkes at gjennemføre et godt Sædskifte, eller bringe en gjennemgribende god Fodring tilveie, naar det ikke skeer ved Dyrkning af Rodfrugter. Man kan vel sige, at til en god Qvægfodring behøves ikke Rodfrugter; Byg og Havre kunne gjøre det ligesaa godt; dette ville vi indrømme, og ere endog tilbøielige til at troe, at det ialmindelighed medfører direkte Fordele foruden Gjødningsforbedringen. Men Erfaringen viser hvor vanskeligt det er for Landmænd, at modstaae Fristelsen, naar Kornpriserne ere høie, til at sælge Kornet og lade Qvæget hjælpe sig som det kan. Dertil kommer at man paa en Tønde Land med Roer avler næsten dobbelt saameget Qvægfoder, som paa det samme Areal med Byg eller Havre, og ved at indskyde en Mark med Rodfrugter vil vort Sædskifte lettere kunne ordnes paa en hensigtsmæssig Maade. For den mindre Besidder er dette især af stor Vigtighed, og han vil ogsaa lettere kunne afsee den Arbeidskraft, som Roerne fordre. Hvad der mangler ham er Kundskab og Erfaring om Dyrkningen, og denne vil han bedst skaffe sig ved at begynde med et Par Skjepper Land, men behandle dem saa fuldkommen som muligt, og da efterhaanden udvide Dyrkningen, som hans Erfaring tiltager; han vil da ikke finde Arbeidet uoverkommeligt. Grev Frys giver ogsaa med Hensyn til Rodfrugtavlen Vestjylland et godt Exempel; i denne Sommer vil paa Frysenborg Hovedgaard og Afbyggergaarden Jernit blive besaaet 100 Tdr. Land med Turnips, hvortil anvendes 4—600 Pd. Guano pr. Td. Land.

Overalt fra Jylland og Nordslesvig er Klagen over Folkemangel almindelig. Lønnen er stegen overordentlig; en Karl kan i Holstebroegnen ikke haves under 50 Rdlr. og en Pige fra 25-30 Rdlr. for Sommeren alene. Der indforskrives derfor iaar meget Tyende fra Sverrig. Karlene have betinget en aarlig Løn af 50 Rdlr., Pigerne af 25 Rdlr., foruden Reiseudgifterne, der udgjør 8-10 Rdlr. for hver. Paa Øerne er Folkemangelen ikke saa trykkende, skjønbt den ogsaa der er

følelig paa mange Steder; en Mængde tydske Arbeidere benyttes aarlig ved Teglværkerne og Draininsgsarbeiderne.

Det staaer endnu tilbage at angive de Gjennemsnitsfold, der ere os meddeelte, idet vi kun maae bemærke, at med Fold menes altid Tønder pr. Td. Land.

Helsingøregnen: Raps 9, Hvede og Rug 10, Byg 11, Havre 12, Foderærter 11 og Boghvede 13 Fold.

Hirschholmsegnen: Hvede 10-12, Rug 9-11, Byg 12-14, Havre 10-12 og Ærter 9-11 Fold.

Den vestlige Deel af **Frederiksborg Amt**: Hvede og Rug 10, Byg og Havre 12, Ærter (gule) 4 Fold.

Egnen mellem **Kjøbenhavn**, **Roeskilde** og **Kjøge**: Raps 9, Hvede 12-13, Rug 10, Byg 15, Havre 15-16, blaa Ærter 12-13, graa Ærter 10-11 Fold.

Egnen mellem **Holbek** og **Kallundborg**: Raps 7, Hvede 10, Rug, Byg og Havre 12, Ærter 7-8 Fold.

Kallundborgegnen: Hvede 10-11, Rug 9-10, Byg 10-12, Havre 8-12, Ærter 9-10 Fold.

Den sydvestlige Deel af **Holbeks Amt**: Hvede, Rug, Byg og Havre 10 og Ærter 8-9 Fold.

Slagelseegnen: Hvede, Rug og Byg 12, Havre 15 og Ærter 10 Fold.

Egnen mellem **Ringsted** og **Kjøge**: Hvede, Rug, Byg og Havre 12-15 Fold.

Egnen mellem **Nestved** og **Sorø**: Hvede 9-12, Rug 8-10, Byg 10-15, Havre 8-16, Ærter 8-10 Fold.

Nestvedegnen: Hvede 14, Rug 10-11, Byg 12, Havre 15, blakkede Ærter 10, gule Ærter 8 Fold.

Præstoegnen: Hvede 13, Rug 14, Byg 13-14, Havre 15, blakkede Ærter 12, gule Ærter 8-10 Fold.

Møen: Paa de større Gaarde, paa lerede Jorder: Hvede og Rug 12, Byg og Havre 13, paa lettere Jorder omtrent 10 Fold. Paa Bøndergaarde: paa lerede Jorder omtrent 10, paa lettere Jorder 8 Fold.

Falster: Paa de større Gaarde: Hvede 12, Rug 10, Byg 12-14, Havre 14, Ærter 8-12 Fold; paa Bøndergaardene 2-4 Fold mindre, paa Grund af den stærke Dyrkning og magre Gjødning.

Lolland: Omtrent 10 Fold i Gjennemsnit af alle Kornarter.

Langeland: Hvede og Rug 13-14, Byg 12, Havre 14-15, Ærter 11-12 Fold.

Thorseng: Hvede 12½, Rug 13, Byg 12, Havre 14, Ærter 8, Vikker 10 og Bønner 15 Fold.

Egnen mellem **Odense**, **Middelfart** og **Asfens**: Raps 8,

Hvede og Rug 8-9, Byg 9-10, Havre 12-15, Ærter 7-8 og Boghvede 6-7 Fold.

Svendborgegnen: Raps 12, Hvede 12, Rug 11, Byg 12, Havre indtil 16 og Ærter 10 Fold.

Frederikshavnsegnen: Paa merglede og velcultiverede Jorder: Raps og Hvede 10-12, Rug 12-14, Byg 12-16, Havren indtil 20 Fold; paa umerglede Jorder idetmindste en Trediedeel mindre.

Viborgegnen: Raps 11, Hvede 9-10, Rug 10-11, Byg 10-14, Havre 11-12, Ærter 8-10, Boghvede 5-13 Fold; paa mindre veldrevne Gaarde mindst 2 Fold ringere.

Holstebroegnen: Efter Braf 9-10 Fold Rug; hos Bønderne, hvor der gjødes til Byg 10-14 Fold Byg, Havre 6 og Rug 5 Fold, men med tynd Udsæd.

Skiveegnen: Paa lette Jorder: Rug 6-8, Byg 10-12, Havre neppe mere end 6 og Boghvede 5 Fold. Paa bedre Jorder: Rug 8-12, Byg indtil 16 og Havre 12-16 Fold og derover.

Thy: Raps og Hvede 12, Rug, Byg og Havre 10 og Ærter 9 Fold.

Mariageregnen: Rug 6-12, Byg 8-12, Havre 5-11 og Boghvede 7-8 Fold.

Fryfenborgegnen: Raps 11, Hvede 6, Rug 7, Byg 8, Havre og Ærter 8, Boghvede 10 Fold.

Aarhusegnen: Hvede 8½, Rug 7½, Byg 10 og Havre 10½ Fold.

Horfensegnen: Raps 8-10, Hvede 10, Rug 11-12, Byg 10-11, Havre 12-14, Ærter og Vikker 8 Fold.

Hadersleveegnen: Hvede 6-8, Rug 5-10, Byg 5-9, Havre 4-6 og Boghvede 6-10 Fold.

Egnen vest for **Aabenraa**: Raps 16-20, Hvede 12, Rug 6, Byg 10, Ærter 8 og Boghvede 12 Fold. Havren paa de fleste Steder slet.

Sundeved: Raps 10, Hvede 8-10, Rug 10-12, Byg 10-11, Havre 8-9, Ærter 6-8, Boghvede 10-12 Fold.

Fra det **fydlige Skaane** meddeles, at paa de større Gaarde har Udbyttet været: Raps 10-12, Hvede 7-10, Rug 8-12, Byg og Havre 10-12, Ærter 8-10 Fold. Hos Bønder, der ialmindelighed dyrke ¾ af Arealet med Sæd, endeel mindre.

Fra **Samsø** og **Bornholm** have vi, paa Grund af den ved Isen afbrudte Postgang, ingen Efterretninger erholdt.